

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Integrerings- og mangfoldsavdelingen
Pb 8019 Dep
0030 OSLO

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

MOTTATT

1 0 NOV 2009

Deres ref.:

Vår ref.:

09/148048/BJRO

Dato:

06.11.2009

Høringsuttalelse til forslag om endringer i introduksjonsloven og statsborgerloven med forskrifter og utlendingsforskriften

Bærum kommunes høringssvar til forslag om endringer i introduksjonsloven og statsborgerloven med forskrifter og utlendingsforskriften. Forslagene er kommentert ut fra strukturen gitt i høringsbrevet.

1) Introduksjonsprogram for mishandlede personer og personer som ikke kan returnere til hjemlandet

Bærum kommune er enig i at denne gruppen får forsterkede rettigheter, slik at gruppens mulighet til å delta i yrkes- og samfunnslivet og deres økonomiske selvstendighet styrkes. Dette vil forebygge at de blir passive mottagere av økonomisk sosialhjelp. Basert på vår erfaring i kommunen tror vi imidlertid at det kan være snakk om flere enn 70 personer årlig på landsbasis, som høringsbrevet angir. Vi forventer at denne gruppen kan inngå som en del av den ordinære bosettingskvoten i kommunen.

2) Innføring av obligatoriske avsluttende prøver i norsk

Kommunen mener at det er nødvendig å se dette forslaget i sammenheng med forslaget om innføring av statsborgerprøve.

Det er viktig med tiltak som forsterker motivasjonen hos deltakere. Obligatorisk avsluttende Norskprøve kan forhåpentligvis føre til forsterket ytre motivasjon, og det kan være positivt for deltakerne å ha et målbart resultat å vise til ved arbeidssøknader. Vi ser imidlertid også en fare ved at prøven kan få for mye å si, og at den kan bli et vedvarende og misvisende «stempel» på deltakerens språklige nivå, lenge etter at de har gjennomført den.

Kommunen er positiv til ønsket å heve statusen til Norskprøvene, men savner tiltak for å få til dette. Arbeidsgivere, utdanningssystemet og hjelpeapparatet må få mer kunnskap om prøven og hva prøvene måler.

Besøksadresse:

Postadresse:
1304 Sandvika
E-post:

Org. nr:
Bank:
Telefon:
Faks:

Kommunen ser behovet hos individet, i samfunnet og hos den opplæringsansvarlige for å kunne fastslå oppnådd kunnskap i forhold til fastsatte læringsmål og pensumkrav. Bærum kommune mener at høringsnotatet er uklart når det gjelder myndighet og hvem som bestemmer endelig oppmelding til prøvene. Vi er uenige i at læreren får ansvar for å avgjøre hvilket nivå den enkelte deltager skal ha på avsluttende obligatorisk prøve. Vi mener at deltaker selv må bestemme oppmelding i samråd med lærer. Nivået deltageren velger vil antagelig ha betydning for muligheter i arbeidslivet, og det er derfor ikke sikkert at flertallet automatisk vil velge et lavt ambisjonsnivå. Dersom det bestemmes at læreren skal ha dette ansvaret, må kommunene få kompensasjon for de økte utgiften til administrering av klageadgang.

Økt fokus på norskprøve kan føre til mindre fokus på arbeidsforberedende tiltak. Flere kan da trenge mer enn 2 år i introduksjonsprogram for å nå mål om arbeid/utdanning.

Den avsluttende prøven bør også gjøres obligatorisk for deltakere som kun har plikt til opplæring. Dette kommer ikke klart frem i høringsnotatet.

Det er svært viktig med bevissthet rundt og arbeid med nivået på prøvene. Bærum kommune er mest bekymret for deltakere på lavere språklig nivå; deltakere på spor 1 og analfabeter. Innføring av obligatorisk avsluttende prøve kan synes å legge opp til en selektiv politikk. Om de svakeste deltakerne må gjennomføre Norskprøve 2, som i dag er laveste nasjonale prøve, tvinges de til noe de ikke har forutsetninger til å lykkes med. En innføring av Norskprøve 1 som en nasjonal prøve, kan være en måte å unngå dette på. Samtidig bør nok muntlig nivå være minst på nivå 2.

Kommunen er enig i at det skal innføres et mer gradert karaktersystem. Det kan f.eks være : Ikke Bestått, Bestått, Godt Bestått.

Å gjøre avsluttende prøve obligatorisk, vil kunne føre til større administrativ belastning for Voksenopplæringssettene.

3) Utvidelse av omfanget av rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere fra 300 til 600 timer

Bærum kommune er enig i dette forslaget. Når deltaker pålegges å gå opp til en avsluttende prøve, bør hun eller han ha rett til et slikt omfang av opplæring som gir flertallet av deltakere mulighet til å bestå en avsluttende prøve. Vi ser ikke behovet for å utvide maks antall ekstra behovsprøve timer.

Vi er ikke enig i at forslaget ikke vil medføre økte økonomiske belastninger for kommunene.

Bærum kommune har mange deltakere på lav sats i tilskudd per capita. Hvis mange med lav status får økt antall pliktige timer, vil dette føre til økt økonomisk belastning for kommunen. I følge forslaget skal ikke satsene endres. Det vises i høringsnotatet til Rambøll, som peker på at de fleste deltakere tar flere enn 250 timer. Vi har erfaring med at mange slutter etter de 250 pliktige timene uten å gå opp til Norskprøve.

4) Endring i vilkårene for å få norsk statsborgerskap, bl.a. innføring av statsborgerprøve

Kunnskaper om norske samfunnsforhold er viktig. Tanken om innføring av statsborgerprøve kunne derfor ha vært god, men Bærum kommune ser betenkeligheter med dette forslaget og er usikker på om tiltaket møter intensjonen om økt integrering og

opplutning om statsborgerskap. Kommunen mener at de etiske sidene burde vært drøftet grundigere.

Det å søke om å skifte statsborgerskap er ofte en stor avgjørelse, og prosessen tar lang tid. Det er et livsvalg. Det handler mye mer om følelser enn om konkrete kunnskaper.

Deltakere på spor 2 og 3 vil sannsynligvis i større grad ha bestått obligatorisk avsluttende prøve i norsk og dermed i følge forslaget få fritak fra en statsborgerprøve. Deltakere på spor 1 vil sannsynligvis ha store problemer med å bestå obligatorisk avsluttende prøve i norsk. Vi antar derfor at det er denne gruppen som vil måtte gjennomføre statsborgerprøven, og at de vil ha store vanskeligheter med å klare det, hovedsaklig på grunn av språklige utfordringer.

En annen problemstillingen er den store differansen mellom det språklige nivået som kreves i norsk og de grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet som kreves. I høringsnotatet kan det tolkes som at A2-nivå i norsk er tilfredsstillende. Men søkere skal vise kunnskaper om demokrati, styresett, valgordning, politiske partier, verdier, klima og naturforhold. Dette er emner som først kommer inn i opplæring på B1- og B2-nivå. Med et A2-nivå i norsk har søkere ikke språk til dette. Kunnskapene om det norske samfunnet som kreves ligger altså på et langt høyere språklig nivå enn det som kreves i norsk. Når det i tillegg legges opp til selvstudium som forberedelse til statsborgerprøve, blir dette enda tydeligere en stor utfordring.

Siden deltakere med rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap i stor grad vil kunne være fritatt fra en statsborgerprøve på grunn av bestått avsluttende prøve i norsk, vil statsborgerprøve være mest aktuelt for innvandrere som aldri har fått opplæring i samfunnskunnskap. Disse deltakerne foreslås testes for «grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet» på et avansert nivå.

I høringsuttalelsen står det at tema og emner i samfunnskunnskapsopplæringen i Læreplan for norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, kan være utgangspunkt for å bestemme innholdet i prøven. Undervisningen i 50 timer samfunnskunnskap foregår på morsmål eller et språk deltakeren forstår godt, og undervisningen har preg av dialog og ikke kunnskapstilegnelse.

Bærum kommune stiller spørsmål ved hva som menes med å dokumentere kunnskaper "om norske samfunnsforhold". Kunnskap og kompetanse som gjør at innvandrere integreres i det norske samfunnet kommer ikke hovedsakelig fra særskilte lærebøker, men fra praksis gjennom deltakelse i samfunnet. Å innføre en akademisk test for statsborgerskap er å sette akademisk kunnskap over annen kompetanse som er viktig for å omgås hverandre i et flerkulturelt samfunn.

Bærum kommune vil igjen peke på de svakeste deltakerne i introduksjonsprogrammet. Det kommer ikke frem i høringsnotatet hva som vil skje med dem som eventuelt ikke består statsborgerprøven. At statsborgerprøven muligens skal ha karakter av en flervalgsprøve, gjør det ikke enklere for denne gruppen søkere. Vi synes det er vanskelig å ta endelig standpunkt til om statsborgerprøve bør innføres, fordi det ennå er mange ubesvarte spørsmål til hvordan den er tenkt gjennomført, hva den skal måle og hvilken vanskelighetsgrad den vil ha.

Hvis ansvaret for gjennomføringen av Statsborgerprøven legges til voksenopplæringssentrene, vil dette medføre en ytterligere økonomisk og administrativ belastning som vil måtte betinge tilføring av friske midler.

5) Endring i vilkårene for å få bosettingstillatelse

Bærum kommune er enig i forslaget om mener at gjennomføringskravet for innvilgelse av søknad om henholdsvis bosettingstillatelse og statsborgerskap heves fra 300 til 600 timer, er en naturlig konsekvens av at omfanget av plikten til deltakelse i opplæring foreslås øket tilsvarende.

6) Innføring av fylkesmanntilsyn og kommunal internkontrollplikt for ordningene i introduksjonsloven

Forslaget er positivt for rettssikkerheten til deltagerne. I Bærum kommune er internkontroll allerede et fokusområde. En ulempe kan være at det blir mer kontorarbeid for den enkelte saksbehandler, og mindre tid med den enkelte deltaker.

NIR må fungere bedre enn det gjør i dag. Vi må kunne stole på at systemet inneholder korrekte opplysninger.

7) Innføring av fedrekvote i permisjon ved fødsel og adopsjon for deltakere i introduksjonsprogram

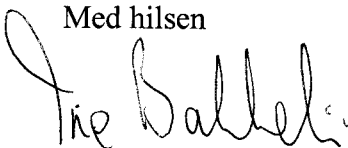
Forslaget er positivt, men vi tror det vil bli en utfordring i å få fedrene til å benytte permisjonen. Vi håper at forslaget vil kunne føre til at kvinner i større grad får mulighet til å gjennomføre opplæring.

Forslaget vil føre til at nyankomne innvandrere må forholde seg til de samme permisjonsreglene som resten av befolkningen. Dette fremmer god integrering. Kommunen stiller derfor spørsmål ved at introduksjonsstønad ikke gir rett til fødselspenger.

8) Innføring av et nytt oppholdsbevis

Bærum kommune mener forslaget er positivt, og noe vi har etterlyst lenge. Slik situasjonen er i dag er det veldig problematisk for deltagere å kunne legitimere seg, få egen bankkonto, nettbank, bibliotek kort med mer. Dette gir i noen tilfeller svært innskrenket selvstendighet.

Med hilsen

Trine Bakkeli
kommunalsjef